

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Tisvilde Hegn og Melby Overdrev
Natura 2000-område nr. 135
Habitatområde H119

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Udsigt over klitlavning ved Melby Overdrev

ISBN: 978-87-7564-838-2

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	12
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	13
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	14
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	16
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	17
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	23
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	23
1.10 Overvågning	25

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev består af habitatområde nr. H119 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består i forhold til områdets terrestriske naturtyper bl.a. af indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, samt af tiltag mht. sikring af drift og hensigtsmæssig hydrologi af områdets våde skov- og lysåbne naturtyper. Indsatsprogrammet rummer også indsatser om urørt skov og en indsats for at sikre egnede levesteder for områdets arter.

Det vurderes således, at områdets udpegningsgrundlag ikke indeholder arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser, eller som på anden måde er biologisk forbundet med bestande i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen vurderes derfor udelukkende at bestå af tiltag, som kan påvirke lokalt.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og udvidelse af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser, herunder pleje af heder og aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatser beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter, ligesom den bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Mere sammenhæng i naturen kan bl.a. realiseres vha. tilskudsordninger til sikring af pleje.

Hensigtsmæssig hydrologi vil desuden medvirke til, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at

- Områdets naturtyper udgør et sammenhængende naturområde med naturlig dynamik mellem det tilgrænsende hav og den kystnære terrestriske natur præget af store arealer af lysåbne klittyper og skovnaturtyper som især skovklit (2180) samt bøg på mor (9110) og stilkeke-krat (9190).
- Området sikres levesteder for den særligt udbredte, men sjældne grøn buxbaumia med et væsentligt indhold af ældre løv- og nåleskov med højt indhold af dødt ved.
- Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus som omfatter alle klittyperne og den for Danmark særlige store forekomst af skovklit (2180) sikres, og forekomsterne øges og sammenkædes, hvor det er muligt. Ved interessekonflikt prioriteres lysåbne klittyper.
- Der i området sikres levesteder for stor vandsalamander og stor kærguldsmed.
- Det prioriteres, at kildevæld* (7220) er lysåbne, med mindre en beskyttet tilstand skyldes en ældre bevoksning af træer.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af

deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N135 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a

eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Inden for området er der i alt kortlagt godt 269 ha lysåbne naturtyper. Klithede (2140) er overvejende i god naturtilstand med kun en lille andel i moderat tilstand. Arealerne har tilgroning med vedplanter i moderat grad, som stemmer fint overens med, at der er drift på hovedparten af arealet og suppleres med alternative tiltag med fjernelse af små vedplanter. Størstedelen af arealet er i moderat grad truet af tilgroning med middelhøj og høj græs-/urtevegetation. Der er registreret spredt forekomst af invasive arter (af især rynket rose) på hovedparten af arealerne.

Forklit (2110) har overvejende høj naturtilstand men også en mindre del i god tilstand. Forskellen er meget lille, men skyldes formentlig en bedre vægtning af artsindeks. Hovedparten af forekomsterne har en lille andel med invasive arter, der ikke udgør en aktuel trussel.

For hvid klit (2120) er naturtilstanden overvejende god, dog med en enkelt forekomst i moderat tilstand. Generelt for typen i området er en lidt for høj andel med middelhøj græs-/urtevegetation på ca. 1/2 af arealet, og stort set alle forekomsterne er truet af tilgroning af vedplanter, som består af invasive arter (rynket rose).

Grå/grøn (2130) er ligeligt fordelt mellem god og moderat tilstand. Knap halvdelen af forekomsterne er truet i større eller mindre grad af tilgroning med vedplanter og på hovedparten af arealet også af middelhøj græs-/urtevegetation. Invasive arter truer i større grad cirka en 1/3 af arealerne. Dette kan hænge sammen med en lille andel af areal er i drift.

Klitlavning (2190) har en hovedsagelig moderat naturtilstand dog med en mindre forekomst i ringe naturtilstanden. For arealer i moderat tilstand skyldes dette lavt artsindeks og tilgroning med græs-/urtevegetation og vedplanter. Arealer i ringe tilstand er i højere grad præget af tilgroning med vedplanter og især høj græs-/urtevegetation.

Enebærklit (2250) har hovedsagelig god naturtilstand samt et mindre areal i moderat tilstand. Moderat tilstand skyldes hovedsagelig manglende drift og deraf en vis tilgroning.

For havtornklit (2160) er naturtilstanden moderat og ringe, som skyldes lavt artsindeks og stor andel med invasive arter og vedplanter.

For kildevæld (7220) er naturtilstanden uændret moderat. Alle kildevældene er skovkildevæld med en deraf høj vedplantedækning. Overordnet set er strukturen for kildevæld tilfredsstillende.

Rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410) har moderat naturtilstand. Dette skyldes bl.a. lavt artsindeks og tilgroning med vedplanter og høj græs-/urtevegetation, som et resultat af manglende drift. Dette er mere udpræget for tidvis våd eng end for rigkær.

I området er skovklit (2180) den primære skovnaturtype med et kortlagt areal på 216 ha. Herefter er der kortlagt store arealer med stilkege-krat (9190) og bøg på mor (9110) med hver 69 ha.

Andelen med over 6stk. eller mere store træer/ha udgør næsten hele arealet for ege-blandskov (9160) og skovbevokset tørvemose (91D0). For skovklit (2180) udgøre dette ca. 1/3 af arealet. For de øvrige skovtyper udgør 1-5 store træer/ha det største areal, bort set fra bøg på muld (9130),

hvor der er størst areal med mindre en ét stort træ/ha. Hovedparten af arealet for skovklit (2180), skovbevokset tørvemose (91D0) og ege-blandskov (9160) har 1-5 stående dødt ved/ha eller mere. De øvrige skovtyper har hovedvægt af arealet med mindre en ét stk. stående dødt ved/ha. Hovedparten af arealet for skovklit (2180) og ege-blandskov (9160) har 6 stk. liggende dødt ved/ha eller mere. De øvrige skovtyper har hovedvægt af arealet med 1-5 stk. liggende dødt ved/ha.

Arealer med skovklit (2180) er en yngre skovtyper og jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved. Dette er også tilfældet i rapporten for skovbevokset tørvemose (91D0) og bøg på mor (9110), hvor sidstnævnte dog har en del store træer. Dette er i området ikke gældende for skovklit (2180) ift. andel med liggende dødt ved og til dels store træer. Ligeledes gælder for bøg på mor (9110), der ikke har en høj andel store træer.

I området er der kortlagt 15 småsøer fordelt på søer af typen søbred med småurter (3130) og kransnålage-sø (3140), som alle er tilstandsvurderet i god naturtilstand. Herudover en brunvandet sø (3160), der er tilstandsvurderet med høj tilstand og fem søer af typen næringsrig sø (3150) med en god tilstand og fire i høj tilstand. En sø er ikke tilstandsvurderet. For Natura 2000-området ligger alle søerne i et større natur- og skovområde uden påvirkning fra jordbrugsdrift, der på trods af en vis skyggepåvirkning, ikke påvirkes af negative forhold. Søerne har en efter naturtypen fint udviklet undervandsvegetation med et generelt højt artsantal og næsten ingen næringsstofpåvirkning og dermed lav andel med trådalger.

I området er der kortlagt 13 levesteder for stor vandsalamander. De 11 af søerne har en god naturtilstand som levested for stor vandsalamander og to søer er i moderat tilstand. Generelt har søerne en vis andel med rørsump og en meget stor forskel fra sø til sø i andel og type af vandplantevegetation. Størstedelen af alle søerne er ikke påvirket af jordbrugsdrift og med deraf lav andel med trådalger. Der er konstateret fisk i 4 af søerne med god tilstand. Der er således ikke konstateret fisk i de resterende 9 søer, hvilket er en forudsætning for at naturtilstanden kan bruges som udtryk for levestedets egnethed for stor vandsalamander. Til gengæld er næsten alle præget af en større eller mindre del skyggepåvirkning, som følge af søernes placering i skov. De to søer i moderat tilstand er mere skyggepåvirket end søerne i god tilstand, og med en lav andel submers vegetation og høj andel liden andemad. De er generelt også dybere søer. Søer i god tilstand vurderes at være velegnede levesteder for stor vandsalamander, mens søer i moderat tilstand vurderes pt. at være mindre gode levesteder for arten.

For arterne på udpegningsgrundlaget i området, er Grøn buxbaumia vidt udbredt, og området rummer artens største udbredelsesområde på Sjælland. Flere lokaliteter er med et stort antal sporehuse, og det vurderes at området huser mange egnede voksesteder. Der er ikke på nuværende tidspunkt forhold, der truer voksestederne, og dens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 er status for udviklingen af grøn buxbaumia ukendt trods flere nyfundne lokaliteter af arten især på Sjælland.

Stor kærguldsmed er ikke fundet i området ved de seneste overvågninger, men da arten ikke er stedfast og kan findes på forskellige egnede lokaliteter fra år til år, vurderes det sandsynligt, at arten kan findes i området og der ikke er trusler mod artens evt. tilstedeværelse i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 er stor kærguldsmed i forbindelse med NOVANA-overvågningen udelukkende fundet i Østdanmark, men der er i de senere år gjort fund af arten i Jylland, på Fyn og Bornholm. Der er således tale om en overordnet positiv udvikling for arten i Danmark. Fremgangen for arten de sidste 10 år har især været knyttet til bestanden i Nordøstsjælland.

Området rummer en lang række sjældne fugle som sortspætte, hvepsevåge, hedelærke, rødrygget tornskade, natravm, sortstrubet bynkefugl m.fl. med relativt store eller stabile forekomster, hvor der ikke umiddelbart er trusler mod artens fortsatte tilstedeværelse i området. Området rummer også en lang række sjældne og rødlistede arter af karplanter, bregner, svampe og insekter. Dette gælder bl.a. knærod, bakke-gøgelilje, alm. månerude, linnæa, lyngsilke og arter af vintergrøn. Trods stort publikumsslid vurderes det, at arterne kan findes i området og der ikke er trusler mod artens fortsatte tilstedeværelse i området.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at naturtilstanden på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift af levesteder for stor vandsalamander ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. flere klittyper, rigkær og tidvis våd eng, da der er behov for en fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift generelt, som bekæmpelse af invasive arter og plejer af hedearealer. Naturtilstanden vil potentielt set heller ikke blive forbedret på bl.a. skovbevokset tørvemose og i mindre grad klitlavning, hvor u hensigtsmæssig hydrologi også er et problem. Der er ligeledes risiko for, at den gode naturtilstand i småsøer og levesteder for stor vandsalamander forringes hvis en hensigtsmæssig drift ikke opretholdes.

Hvis ikke indsatsen i programmet om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord, der kan være kan være til gavn for stor vandsalamander, realiseres, kan en del levesteder for stor vandsalamander fastholdes i moderat tilstand. Manglende realisering af denne indsats vil således også medfører, at planen ikke bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø eller bidrager til udbygning og større robusthed af naturområder.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag eller manglende genopretning af hydrologiske forhold. Dette kan medvirke til, at bestanden af stor kærguldsmed og stor vandsalamander ikke sikres og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau. Effekten af manglende realisering af indsatsprogrammet for tredje planperiode for grøn buxbaumia er uklar som følge af påvirkningerne af tiltag ved urørt skov. Urørt skov vil på kort sigt mindske arealet med nåletræer, som grøn buxbaumia er knyttet til, men kan potentielt på længere sigt øge mængden af dødt ved og dermed bidrage til at skabe flere egnede levesteder for arten.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde at flere skovstrukturer som mere dødt ved ikke skabes til gavn generelt for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov. Omvendt betyder den manglende realisering af indsatser, at stisystemer og våde skovnaturtyper ikke påvirkes ved hensigtsmæssig hydrologi, der kan gøre delområder vådere. Adgangsforhold vil derfor være uændret. Også evt. manglende udsætning af større, græssende dyr og rydning af nåletræer betyde, at oplevelsen med dyrene og en øget erosion og udvaskning af næringsstoffer, udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at landskabsværdien ikke øges, idet naturtyper og søer ikke plejes eller krat, yngre skov og invasive arter ikke ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne og skovnaturtyper. Manglende realisering af urørt skov og hensigtsmæssig hydrologi vil heller ikke ændre på skovudtrykket som følge af fx mere våde skov, lysninger og dødt ved.

Hvis ikke planens indsats om pleje af de lysåbne arealer, udsætning af græssende dyr ved etablering af urørt skov gennemføres, kan områdets kulturminde gro til.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Planens indsats om udtagning af lavbundslande kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed til gavn i området for arter tilknyttet naturtyper på vådbund som stor vandsalamander.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Dette er tilfældet på områdets lysåbne naturtyper, der er truet af tilgroning. Pleje og bekæmpelse af invasive arter vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold eller fastholdes i god tilstand. Ligeledes vil planens indsats om pleje af hede bidrage til opretholdelse af naturtypen i området.

Planens indsats om hensigtsmæssig hydrologi, som følge af realisering af hydrologiprojekter, eller udtagning af lavbundslande kan bl.a. medvirke til at sikre, at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation for skov- og lysåbne naturtyper, genindfinder sig i området. Dette vil især gavne områdets klitlavning og skovbevokset tørvemose. Planens indsats om at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi kan ligeledes medvirke til at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

Området rummer store forekomster af skovnaturtyper herunder væsentlige forekomster af skovklit (2180), bøg på mor (9110) og stilleke-krat (9190), hvor skovklit (2180) og stilleke-krat (9190) kan nedprioriteres til fordel for lysåbne klittyper. Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er til gavn sådanne skovnaturtyper men også til gavn for tilknyttede fugle og arter generelt.

En del af Natura 2000-området udlægges til urørt skov. Urørt skov har til hensigt at styrke natur og biodiversitet ved at etablere store sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt får

lov til at udvikle sig på naturlige præmisser. Dette medfører, at kommerciel skovdrift ophører med det formål at fremme biodiversitet. Konkret betyder dette at der gennemføres græsning, veteranisering af træer, hensigtsmæssig hydrologi, fjerne ikke-hjemmehørende træarter og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Urørt skov kan potentielt have betydning for naturtilstanden af naturtyper og arter i området. Indsatsen om udlægning af urørt skov kan potentielt skabe større variation i skovene med forventeligt flere skovlysninger, mere dødt ved og store, gamle træer. Denne indsats skaber gode rammer for biodiversiteten i området generelt og forventeligt også for grøn buxbaumia. Til gengæld kan tiltag med at mindske arealet med nåletræer have en negativ påvirkning for levested for grøn buxbaumia.

Med planens indsats for naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres samtidig § 3-beskyttet natur i området samt fredede og rødlistede arter. Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev er beliggende i Gribskov og Halsnæs Kommuner, der har et indbyggertal på 72.500. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Dette kan være tilfældet ved udtagning af lavbundsjarde.

Planen indeholder desuden en fortsat og mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov og etablering af hensigtsmæssig hydrologi kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Der er offentlig adgang til størstedelen af området. Natura 2000-planen indebærer ikke begrænsninger i forhold til offentlighedens nuværende adgang til området, herunder til hundeskoven. Området rummer i dag allerede hegning for græsende dyr, men det kan ikke udelukkes, at mulighederne for at færdes i området og udnytte området rekreativt, fx i forbindelse med større arrangementer og aktiviteter, potentielt kan ændre sig i det område hvor urørt skov etableres.

1.4.3 Menneskets sundhed

Dette Natura 2000-område udnyttes til mange rekreative aktiviteter, fx vandring, cykling, badning og løb, som bidrager til menneskets sundhed. Området ligger op til helårsbeboelses- og sommerhusområde, som gør at området benyttes meget rekreativt. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, ligesom sikringen af en beskyttede natur i øvrigt ikke vurderes at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer. Realisering af natura 2000-planen kan betyde at mængden af

dødt ved i områdets skove øges, hvilket vil fremme en vis tilbageholdelse af CO₂. Endvidere vil etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi, og i mindre grad udtagning af lavbundsjord, kunne fremme tilbageholdelse af CO₂ i mosetørv. Sådanne indsatser vil påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-området et kulturarvsareal af den udgravede, tidligere tilsandede Landsby Torup og dele af et kulturarvsareal med den middelalderlige Tibirke landsby samt flere fredede fortidsminder af især rund- og langhøje og Asserbo Slotsruin. Ellers berøres kulturarvsarealet og fredede fortidsminder ikke af indsatserne i planen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

Ved etablering af urørt skov forventes udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer potentielt påvirket med et mindre udbud.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-område nr. 135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev ligger direkte ud til Kattegat med en kyststrækning på 8 km mellem Liseleje og Tisvildeleje og udgør en stort lysåbent naturområde omgivet af store skovområder af Tisvilde Hegn, Tibirke Bakker, Asserbo Plantage, Liseleje Plantage og Melby Overdrev. Store dele af området er dækket af flyvesand og tilplantet med plantager til dæmpning af sandfygningen. Området rummer derfor en række typer af klitter og skov på flyvesand som skovbevokset klit, klithede og grå/grøn klit, hvor de lysåbne klittyper især er særpræget på Melby Overdrev og Tibirke Bakker. Særlig udbredt er skovbevokset klit, men også andre skovtyper som stilkekrat og bøg på mor er udbredt. Hvor bunden er fugtig og sandlaget tyndt findes primært skovbevokset tørvemose og klitlavning, tidvis våd eng, kildevæld og rigkær.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx ved sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af naturtyper, herunder hedearealer, eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper. Planens indsats om evt. at ændre delområder fra skov til lysåbent areal, så klithede og grå/grøn klit kan udvikle sig, er tidligere foretaget nordøst for Melby Overdrev, og lignende mindre rydninger kan yderligere gøre landskabet mere lysåbent. Udlægning af arealer til urørt skov eller udtagning af lavbundsjord vil f.eks. også kunne påvirke landskabet og oplevelsen af det, idet nogle områder bliver mere våde.

Også fortsat bekæmpelse af invasive arter, hvor især rynket rose præger det yderst klitlandskab, kan ændre landskabet ved rydninger.

1.4.7 Arter

I Natura 2000-område nr. 135 findes et meget stort antal rødlistede, fredede/sjældne arter af mosser, laver, sommerfugle, fugle og planter. Trods området ikke er fuglebeskyttelsesområde rummer de lysåbne naturarealer og stedvist gamle skove et stort antal ynglefugle som sortspætte, huldue, skovhornugle, hedelærke og sortstrubet bynkefugl og trækfugle som bjergirsk og stor tornskade. Af sommerfugle findes bl.a. argusblåfugl, markperlemorsommerfugl, lille køllesværmer, pimpinellekøllesværmer og myreløver. Områdets mange klitter, skovklit, moser og kær rummer bl.a. flere arter af vintergrøn, linnæa, bakke-gøgelilje, knærod, almindelig månerude og lyng-silke, der sikres ved pleje, så områdets særlige plantesamfund forbedres. Også bilag IV arterne spidssnuet frø og mark firben vil have gavn af pleje. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets øvrige arealer med § 3-beskyttet natur som overdrev, hede og mose. Det kan bemærkes, at den sjældne mos grøn buxbaumia har en meget stor bestand i området.

Vedtagelse af Natura 2000-planen med mulighed for realisering af planens indsatser vil kunne påvirke mange forskellige arter i området eller arter som lever i tilstødende områder på forskellig vis, da planen fx indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter. Bl.a. vil sikring af lysåbne naturtyper med en hensigtsmæssig pleje også kunne påvirke flere af de ovennævnte arter, og tilsvarende vil indsatserne i planen potentielt kunne påvirke arter tilknyttet skov. Indsatserne i planen om pleje af hede og bekæmpelse af invasive arter vil også have en positiv effekt på naturtyper og dermed også på arter tilknyttet hertil.

De nævnte rødlistede karplanter vil kunne påvirkes af plejeindsatser på naturarealerne i form af græsning og rydning, og fugtigbundsarter vil kunne påvirkes af indsatser om sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi. Områdets padder som stor vandsalamander, stor kærguldsmed og spidssnuet frø vil også potentielt kunne påvirkes af indsatser som medfører mere hensigtsmæssig hydrologien i området. Reduktion af nåleskov og øget indhold af dødt ved kan potentielt påvirke grøn buxbaumia. En lang række arter af fugle, karplaner, biller, mosser og laver tilknyttet skov kan også påvirkes af flere lysninger, mere dødt ved og etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi i forbindelse med udlæg af urørt skov.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

I Natura 2000-område nr. 135 findes to fredede arealer, Melby Overdrev og Tibirke Bakker. Formålet med fredning af Melby Overdrev er netop at sikre den lyngklædte flade, mens formålet for Tibirke Bakker er at sikre det lyngklædte, bakkede landskab. Tibirke Bakker er foruden at være fredet også et lokalplanlagt sommerhusområde med spredte sommerhuse.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, plejetiltag og skabelse af lysninger, der kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af arter positivt. Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der direkte eller indirekte understøtter nogle fredningers formål, mens andre indsatser fra Natura 2000-planen ikke påvirker fredningernes formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Næringstilførsel på arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder, men udgør dog en mindre trussel for dette område.

Tilgroning:

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

De lysåbne naturtyper i god tilstand skyldes ofte en eksisterende pleje eller relativt intakt hydrologi, men hovedparten af klitforekomsterne er truet af tilgroning af vedplanter og høje græsser trods en pleje på flere af forekomsterne af klithede og grå/grøn klit. Forekomster uden pleje har ofte en mere udbredt grad af tilgroning også fra vedplanter. Flere af de lysåbne naturtypers forekomster er med pleje trods trussel fra tilgroning, som kan skyldes, at dyrene sjældnere græsser i de mindre attraktive områder, som derfor får en højere grad af tilgroning. Med etablering af urørt skov kan der potentielt i nogle områder opstå en øget tilgroning af lysåbne naturtyper.

Invasive arter:

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig udpræget på havtornklit, hvid klit og i mindre omfang på klithede, klitlavning og grå/grøn klit.

Afvanding:

Der er stedvist for de lysåbne naturtyper og for de våde skovbundstyper problemer med afvanding i området. Afvandingen påvirker især skovbevokset tørvemose og i noget mindre grad klitlavning og klithede. Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Skovhabitatnatur og -arter:

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatstyper.

I dette Natura 2000-område er der på en på en betydelig del af skovnaturtyperne konstateret færre end 1 stykke stående dødt ved pr. ha. For store træer er der en betydelig del af arealet af stilkegekrat og bøg på muld konstateret færre end 1 stort træ pr. ha.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper, herunder hedearealer, vil sikre utilsigtet tilgroning med f.eks. vedplanter, som vil bidrage til at opretholde og forbedre tilstanden. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje i form af naturlig henfald af træer, skovgræsning og naturvenlig skovdrift. Planen indeholder også en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet at invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden. For områdets arter vil planens indsatser medvirke til at sikre egnede levesteder, ligesom de vil bidrage til at skabe størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved bl.a. at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. En potentiel tilgroning i disse områder imødekommes med udsætning af græssende dyr.

Planens indsats om udlægning af urørt skov forventes også at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Også udtagning af lavbundsjord kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. En sådan udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. arter tilknyttet våde naturtyper som stor vandsalamander.

Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur i skovene.

Planen har også haft indsatser som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som skovbevokset tørvemose, klitlavning og klithede. En mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for bilag IV-arterne stor vandsalamander og stor kærguldsmed samt søer i området, da udvaskning og erosion forventeligt mindskes. Fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021 vil ligeledes bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets mange fuglearter, der benytter området som yngle- og levested.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle

indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen nr. 135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. Planen vil med pleje medvirke til at hindre at tilstanden af lysåbne naturtyper forringes på grund af tilgroning med høje urter og vedplanter, som klittyperne er præget af. Planens indsats med bekæmpelse af invasive arter, særligt på naturtyperne hvid klit (2120) og grå/grøn klit (2130) vil medvirke til at sikre naturtyperne en naturlig og naturtype-karakteristisk flora og fauna. Planens indsats om pleje af hede sikre naturtypens karakteristiske flora og fauna og herved naturtypens bevaringstilstand. Yderligere vil plejeindsatserne medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Se under "Arter". Fortsat pleje og genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke tilgroning af lysåbne naturtyper som fx klitlavning og tidvis våd eng og genetablere de hydrologiske betingelser for fx skovbevokset tørvemose. Hermed sikres området natur og betingelser for

		områdets mange karakteristiske, rødlistede og fredede arter tilknyttet lysåbne og skovnaturtyper. Dette vil også betyde, at søer i god og høj naturtilstand kan fastholdes i denne tilstand og medvirke til, at sikre levesteder for bilag IV arter som spidssnudet frø, stor vandsalamander og stor kærguldsmed. Genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi eller udtagning af lavbundsjord kan potentielt også have negative påvirkninger på habitatnaturtyper alt afhængigt af naturtyperne, projektets og områdets beskaffenhed, ved at jordbunden blive vådere. Dette kan i visse tilfælde resultere i, at nogle naturtyper går tilbage, mens andre går frem. Planen medvirker til at opnå sammenhæng i områdets natur ved at sikre større arealer med lysåbne naturtyper bidrager til en større robusthed for naturtyperne og de arter knyttet hertil. Udtagning af lavbundsjord kan for dette område i mindre grad bidrage her til, idet der kan udvikles nye områder med naturtyper på udpegningsgrundlaget. Dette kan være til gavn for stor vandsalamander. Planens fortsatte indsats og udvidelse af udlægning af urørt skov med mere hensigtsmæssig hydrologi, flere skovlysninger, mere dødt ved og mere skovgræsning vil generelt forbedre levesteder for en lang række arter men også for grøn buxbaumia, idet den kræver gamle træer og dødt ved. Dog kan reduktion af arealet med rødgran have en utilsigtet negativ indflydelse på levesteder for grøn buxbaumia, der netop findes i gamle rødgran-/ædelgranplantager eller i tilknytning hertil. Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje vil også gavne skovtilknyttede fugle og arter pga. bedre og mere varierede skovstrukturer. At skovklit og stilkege-krat kan nedprioriteres til fordel for lysåbne klittyper vurderes at have et begrænset omfang og er en afvejning behandlet under "prioritering af indsatser". Ændringen vil forsat opretholde den store forekomst af skovklit i området og sikre den på biogeografisk niveau. En ændring vil betyde at andre klittyper på udpegningsgrundlaget kan udvikles.

Befolkningen	X		Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Visse indsatser i Natura 2000-planen, fx potentielle hydrologiprojekter, udlægning til lavbundslande og urørt skov, kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Der er offentlig adgang og eksisterende stisystemer til området. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang. Men det kan ikke udelukkes at visse ændringer af de hydrologiske forhold og/eller opsætning af hegn kan betyde, at adgangsforholdene i området må ændres. Hundeskoven berøres ikke af planens indsatser.
Menneskers sundhed		X	Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed. Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskets sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt, men det vil kunne betyde, at fx områder udlagt til urørt skov med tiden vil blive "vildere" og potentielt mere utilgængelige. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke

			jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området Se desuden vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed" og "Vand".
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje, forbedring af hydrologi og i mindre grad udtagning af lavbundslande vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opnå vandområdeplanernes mål. Genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi, udtagning af lavbundslande og etablering af urørt skov vil bidrage til mere frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden, som er vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere drænede jorde igen vandmættes med deraf mindre udledning af CO₂ i forbindelse med hydrologi projekter og udtagning af lavbundslande. En øget mængde dødt ved, som konsekvens af etablering af urørt skov, kan fremme en vis tilbageholdelse af CO₂.
Materielle goder		X	Det vurderes, at indsatser i Natura 2000-planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen", "Menneskets sundhed", "Vand" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater". Da kommerciel skovdrift ophører, hvis dele af området udlægges til urørt skov med det formål at fremme biodiversitet, vil udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer også falde med tiden.

			Natura 2000-planens indsatser modvirker tilgroning af fortidsminder og medvirker dermed til at sikre kulturarven.
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Planens indsats om udlægning af urørt skov vil potentielt føre til ændringer i skovstrukturen i skovene med flere lysninger, mere dødt ved og store træer, som vil opfattes anderledes og give landskabet et andet udtryk i dele af området. Der vil også blive fjernet ikke-hjemmehørende arter for at give plads til hjemmehørende arter, hvormed landskabet overordnet ikke vil ændres, men lokalt vil ændre udseende ved bl.a. mindre indhold af nåleskov. Udlægning til urørt skov med fx ændringer i hydrologien, forventes at medføre en øget variation i landskabet med mere våde skovtyper. Ovennævnte kan også ske som følge af ændret pleje, etablering af pleje, eller ved udtagning af lavbundslande, som i perioder vil stå under vand. Det vurderes, at landskabet også påvirkes ved evt. rydning af skovklit og/eller stilkeke-krat. Hermed ændrer landskabet udseende fra skov til lysåbne arealer, da hensigten netop er at udvide med klitnaturtyper. Også hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper påvirkes landskabet. Også fortsat bekæmpelse af invasive arter, hvor især rynket rose præger det yderste klitlandskab, kan ændre landskabet ved rydninger, idet genskabelse af grå/grøn klit og klithede med lavere vegetation vil gøre landskabet med lysåbent.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv	X		Natura 2000-planens indsatser om pleje kan potentielt påvirke gravhøje, diger, marksystemer og anden arkæologisk arv i form af dyrs tramp og slitage ligesom pleje kan medvirke til at friholde fortidsminder fra tilgroning. Området på og omkring Torup Landsby og Asserbo Slotsruin plejes i dag og planens indsatser forventes ikke at påvirke eller ændre på dette. Hensigtsmæssig hydrologi vurderes ikke at påvirke områdets fredede fortidsminder i væsentlig grad, hvis området omkring dem potentielt bliver vådere.

			Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ellers ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke øvrig kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.
Arter	X		Natura 2000-planens indsatser som pleje af områdets naturtyper, genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi og urørt skov vil påvirke naturtyper på udpegningsgrundlaget og dermed levesteder for truede, sjældne og rødlistede arter i området eller i tilstødende områder positivt. Dette er ofte en betingelse for den fortsatte tilstedeværelse af arter som hedelærke, pimpinellekøllesværmer, bakkegøgelilje tilknyttet de lysåbne naturtyper eller arter tilknyttet skovtyper som sortspætte, vintergrøn og knærod. Fugle og bilag IV arterne spidssnudet frø, stor kærguldsmed og stor vandsalamander har også gavn af pleje af søbredder og lysåbne naturtyper, der skaber bedre levesteder for arterne. Indsatserne i planen om pleje af hede og bekæmpelse af invasive arter vil skabe mere favorable betingelser for naturtyperne og dermed også for arter tilknyttet hertil. Generelt vil indsatser i forbindelse med udlæg af urørt skov som veteranisering af træer, forøgelse af dødt ved og skabelse af lysninger samt skovnaturtypebevarende drift for skov skabe bedre forhold for mange skovtilknyttede arter af især svampe og insekter.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at ville være i modstrid med bestemmelserne i områdets fredning, da Natura 2000-planens indsatser vedrører tiltag som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand. Der er ingen bekendtgørelsesfredninger eller vildtreservater i området.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper på områdets udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Etablering af urørt skov vil potentielt kunne påvirke våde naturtyper (både lysåbne og skovtyper) eller naturtyper på tidligere drænede jorde, som bliver vådere. Det kan i nogle tilfælde betyde at bevoksninger vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådanne påvirkninger fx kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Udsætning af større græssere eller helårsgræsning som kan have en påvirkning af søbredder fra badning af store, græssende dyr i for stort omfang. Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt også kunne påvirke følsomme forekomster i området af fx rigkær, tidvis våd eng og klitlavning. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området. Dette benyttes allerede i dag.

Også etablering af skovlysninger, som et led i etablering af urørt skov, kan potentielt påvirke den skovnaturtype, hvorfor skovlysningen etableres. Ved det konkrete projekt kan skovlysning placeres i en naturtype hvor påvirkning er mindst mulig eller vurderes at kunne bidrage positivt til en given skovnaturtypes struktur.

Udlægning af urørt skov i området kan i begrænset omfang medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægges urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter, så skovene vil fortsat være tilgængelige, ligesom hensigtsmæssig hydrologi etableres, hvor det ikke har en væsentlig påvirkning på fortidsminder. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Yderligere etablering af hegn vil kunne påvirke passage for fauna og mennesker ud og ind af området. Påvirkningen vil kunne imødekommes ved at der laves faunapassager, huller i hegnet og låger til både biler og mennesker. Adgangen for mennesker og biler sikres og vil fortsat være mulig.

Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller

aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev planlægges gennemført en særlig indsats for at sikre klityperne en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje og bekæmpelse af invasive. Der fokuseres også på udlæg af urørt skov og sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje for at øge skovnaturtypernes strukturer og forbedre de hydrologiske forhold. Desuden planlægges gennemført en indsats for at opnå større sammenhæng af de lysåbne naturtyper og skabe større naturmæssig robusthed for områdets lysåbne naturtyper.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

I planen prioriteres det, at kildevæld (7220) er lysåbne, med mindre en beskyttet tilstand skyldes en ældre bevoksning af træer.

Det prioriteres højt at genoprette tidligere arealer af grå/grøn klit (2130), klithede (2140), klitlavning (2190) og enebærklit (2250) på bekostning af arealer med unge forekomster af skovnaturtyperne skovklit (2180) og stilkege-krat (9190) således, at de ældste forekomster af naturtyperne bibeholdes og under forudsætning af, at det samlede areal af skovklit (2180) opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

I forbindelse med etablering af urørt skov kan etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi betyde, at det ikke med sikkerhed kan forudsiges hvilken naturtype, der udvikles over tid andet end en naturtype på våd bund. Andre tiltag som etablering af nye lysåbne arealer i skov, kan skabe levesteder for bl.a. insekter og fugle knyttet hertil. Veteranisering af træer kan også på kort sigt betyde ændring i naturtilstanden for nogle skovnaturtyper, men i planen prioriteres dette på sigt, da

det vil være gavn for udvikling af skovnaturtyper samt hulrugende fugle og store insekter tilknyttet gamle træer og dødt ved.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afreporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Tisvilde Hegn og Melby Overdrev (nr. 135). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk